

PERŽVALGA.

— Jau buvo „Vienybė“ rašyta apie susitvėrimą etnografiškos draugystės, dėl ištyrinėjimo Lietuvos ir Baltarusijos iš etnografiškos ir geologiškos pusių. D—stei tapo apdirbtas gana platus programos, per mokintą Vilniaus geologą C. Chmielevskį, kuris net uždėjo Panevežy (Kauno gub.) geologišką staciją. — Lietuviams patiems apleidus tą taip svarbų dalyką, kaip geografija ir etnografija mūsų tėvynės, tuom užsiėmė valdžia, su pagelba mokintiesnių lenkų, kurie tame darbe neišsilinks subjektyvios pusės. Jų programos taip platus, kad net ketina išrišti klausimą nesutikimų bažnyčiose, dėl lietuviškos ir lenkiškos kalbų.

— Apylinkė Vilniaus atsirado labai daug vilkų. Šventėnų pavieta, apie Adutškius jie sudraskė apie 100 galvijų.

— Vilniaus policija prižiūredama visus miesto kampus, kad negalėtų užsislėpti koks revoliucionierius, visai apleido priemiesčius. Taip, prie miestis Antakolio, pavirto į gryną lizdą plėšikų, kur kaip naktį taip dieną užsipuldinėja ant žmonių, atimdami pinigus ir draskydami moteriškas.

— Vilniaus laivininkų susivaziavimas nutarė iškuopti upes Viliją ir Niamuną, ant kurių dugno labai daug priaugę vandens žolių, kur susilaidydamos žemės kasmet didina sekas, taip, kad ilgainiu pagaliaus nebegalės plaukti ir garlaiviai.

— Iš lietuviškojo Minsko „Kraju“ praneša, jog miesto valdžia nutarė parupinti kaimiečiams daugiau daktarų. — Vertėtų lietuviams pasiskubinti užimti vietas, esančias ant Lietuvos rubežių. Darbštų vyrai ant tautiškos dirvos tų daug dar rastų dėl sau dar-

bo ir rasi nemažai tėvynei patarnautų.

— Vilniuje susitvėrė „Ap-gynimo moterių d—stė“, kurios mieras — kovoti su prostitucija ir pirklyste mergaitėmis.

— Visoje Lietuvoje, t. y. šiose gubernijose: Vilniaus, Kauno, Gardiuo, Vitebsko, Mogilevo ir Minsko (apart Suvalkų) yra katalikiškų bažnyčių 1,605, stačiatikiškų cerkvių 2,788, liuteriškų kirkių 70, kalviniškų kolegijų 16, mahometoniškų mečečių 11, žydškų sinagogų 2,152. Stačiatikių klioštorių 39, katalikų 8.

— Gardine Šereševskio tabako dirbtuvė tapo uždaryta ant trijų mėnesių; neteko darbo apie 2,200 darbininkų. Priežastis to yra iškilę nesutikimai tarpe darbininkų ir savininko dirbtuvės, algos klausime.

— Liepojų tapo įsteigtas vaikų prieglaudos namas. Į jį bus priimami vaikai vien tik katalikų. Kitatikiam, mat mielaširdystė nereikalinga!

— Lietuvos magnatai laipsniškai baigia nykti. Štai Kauno gubernijos didžponis Ignas Karpis, savininkas tėvonijų: Rėkiai, Gilvydziai Šiaulių pavieta (apie 15,000 margų) ir Senkėnai Panevėžio pavieta (7,000 m.) paskolino savo turto valdžios bankom, kurios ateinančiame balandžio mėnesį minėtas tėvonijas parduos iš turgų.

— „Susivienijimo Lietuvių Amerikoje“ prova su „S. L. Rymo Katalikų A.“ neilgą trukus taps užbaigta. Tiesdarys Schuykill pavieto, Mr. Shay, rado, jog S. L. A. pajieškojimas iš S. L. R. K. A. yra teisingas. Byla bus įnešta iš klausymui teismo, sprendžiant pagal tiesdario žodžių, apie galą balandžio.

— „Katalikas“ praneša, jog Chicagoje sudegė spaustuvė ir redakcija vieno iš geriausių lenkiškų laikraščių „Robotnik“.

Isz Lietuvos.

Vilnius.

Didelį trukšmą tarpe katalikiškųjų gyventojų padarė atėmimas kunigystės kunigui Balcevičiui, per diecezijos administratorių Fronckevičių. Mat kun. B., kaipo žmogus didžiai šviesių pažiūrų, neveizė damas į tą, jog pats buvo kunigu, rašinėdavo akyvus straipsnius, įsvietiskus laikraščius. Tuose straipsniuose dažnai aštriai sukritikavodavo kunigų netikusius pasielgimus. Tas kunigams nepatiko, ir jie priverstė minėtą administratorių, pareikalauti nuo Balcevičiaus, kad tas savo anti-kunigiškus išsitarimus atšauktų. Kun. Balcevičius to nepadarė — ir tapo suspenduotas. Visi gyventojai, išimant akiai tikiančius, baisiai iš to pasipiktino. Atėjus Vilniun naujam vyskupui Roppui, prakilnesni gyventojai parašė jam ilgą petičiją, su daugeliu parašų, kurią pagarsino prancuziškoje kalboje per „Vilensky Viestnik“, po antgalviu „Atviras laiškas J. M. vyskupui Roppui“, kurioje reikalauja naujo pervejimo tos bylos, ir pagarsinimo visumenei, ant ko remiasi kun. Balcevičiaus apkaltinimas.

Kas iš to išeis — matysime toliaus. *Musė.*

Baranovičiai, Vilniaus g.

Baisi žmogžudystė. Dvarelyj Zėlieznicos tula našlė su dukterėlaikė mažą krautuvėlę, kur 12 sausio, vakare, užėjo du nepažįstami vyrai, nešini storas kuokas. Tuoju užpuolė ant senukės, kad atiduotų pinigus, ir tai atsiprašinėjant vienas smogė kuoka per galvą. Senukė sukrito su perškelta galva. Ta pati lemė patiko ir jos dukterę.

Piktadarius paskiaus suėmė tulas „amerikonų“ agentas, pas kurį tuodu buvo nusidavę, su-

mieriu pasprusti Amerikan. *Z.*

Alyta, Vilniaus gub.

Policijos siutimas. Visoj Lietuvoj prasiplatino ant grįžkelių daug lentučių su lietuviškais parašais lotynškomis raidėmis. Kalvarijos judėšiai Piseckis, Zembruckis labai tų lietuviškų parašų neapkenčia, dėlto 10 d. vasario š. m. išleido paliepimą vaitams tas lentutes nukabinti, o jų vietą prikalti maskoliškas ir lietuviškas su maskoliškomis raidėmis. Nekurie vaitai, k. a. Padovinio, Krickalaukio, Udrijos, Alytos paklausė ir nutrynė lietuviškus parašus. Žinoma, tai padarė tik judėšiai—išgamos vaitai.

Dzukai-lietuviai, neduokite naikinti lentučių su lietuviškais parašais ir reikalaukite ir spaudos. *Sakalas.*

Joniškis, Kauno gub.

Mus kunigas Gaudėšius padalijo visas lietuviškas knygas į tris skyrius: geros, neblogos ir blogos. Prie gerų priskyrė „Gyvenimus šš.“, bibliją ir k. t. p., prie neblogų pasakas ir knygas apie ukininkystę, prie blogų, kurias rašas koks tų Šliupas Amerikoje ir kaszinkokie Šventmikes.

Nesenei iš čia išvažiavus vienam kunigui, klebonas eidamas šventoriumi rado beverkenčią mergaitę. Klebonas paklausė: „Kogi tu verki, vaikeli? Ar tavo mamelė mirė?“ Mergaitė pasigukčiodama atsakė: „Kad... kad... kun... kunigelį iškelė!“ Klebonas: „Na, tai kas čia per bėda: tą iškelė, kitą, atkels...“ Mergaitė: „kad... kad... nebebus toks!“ Klebonas: „Kaip nebebus toks? pamokslus sakys, mišias laikys, išpažintį klausys“. Mergaitė: „kad nebebus toks gražus!...“

Šiauliškis.

Laiszkai iš Argentinos.

Rašo A. J. Vištalinis.

(Tęsa.)

Kas rašo apie „separatizmą“, atsiskyrimą lietuvių nuo lenkų, tegul neužmiršta pažiūrėti „Anafielas“, ypač į „Witoldowe boje“ garbingos atminties Dro J. I. Kraševskio, ir į „Ostatnie lata Witolda“. Už vis pirmiausia neturi užsimiršti Birutos mesto prakeikimo ant galvos Jagielos ir apšaukimo Vitanto karaliumi be lenkų, o vėliaus apšaukimo Aleksandro Jagielonaičio Didžiu Lietuvos kunigaikščiu, teipjau be lenkų pritarimo.

Istoriją rašant reikia gerai peržiūrėti visus lenkiškus raštus ir traukti žinias tiksliai iš teisingiausių, nes jų raštininkai ne vienaip rašo: vieni labiau, kiti mažiau meluoja. Visi iš jų daug dalykų užtyli, todėl reikia ir kryžievių istorijoje jieskoti teisybės. Teisingiausia apie Lietuvą rašė Vi-gand'tas savo metrašiuose.

Apie atsiskyrimą lietuvių nuo lenkų aš jums pasakysiu kelis žodžius ką aš rašiau pernai pas grają Żółtowski provincijoje Poznanijos. — „..... Su parsidavimu lenkų Katarinai pasibaigė ir išnyko unija lietuvių su lenkais, bo lietuviai neparsidavė ir gynė Lietuvą, o po draug ir Lenkiją kaip galėdami, nors mažame skaitliu budami — bo tiksliai septyniuose su Tadu Reitanu, galviniu vadovu... Dabar reikia iš naujo sutverti tą susivienijimą. Aš nuo unijos nesišalinu ir neatkalbinėju nė vieno, bet susilenkint nemislyju ir kitus sąteviečius nuo susilenkinimo draudžiu“.... Tai gi lenkai jau manę pažysta — bo ne abejoju, kad mano ilgąjį raštą ant 5 perkošelių (lakštų) jei ne visą pavedė „Kuryerui Poznańskiui“, tai bent jo trašą parodė: ir dėlto lenkai manęs nesibaido, ir nori su mumis susitaikint, bet aš jau

niekam netikiu, o tuomi pat nē lenkams ir nesitikiu, kad lenkai atsizadėtų noro lietuvius praryt; didesnę pusę jų jau apžioję turi, o nemažą ir prarijo...

Matyt šviesorius, kurs rašė augščiau minėtą knygelę, pripaudė kaipo antvietę (pečiotę) dvigubą sylą (syvą!), dvigubos kašos ir dvigubų žvaigždžių dvasiškų ir svietiškų, — bet aš atkartojau, jog jiems netikiu, kad jie mums, kaipo lietuviams ką gerą rengtų ir velytų...

Gerai rašo — ale tai vis tik vėlyvos žinios ir labai trumpos: jieskokite senesnių gadynių istorijos uždengtos kyru ir migla praėigos laikų ir amžinos tylos liežuviu — o dar, iš anų paslėptinių laikų, kuomet visoje Europoje lietuviškai arba rindo — jariškai visas svietas (žmonės ir ponai) kalbėjo ir šnekėjo; atdengkite nors tiek, kiek galima, kiek aš stengiuos atidengti paslėptinių storąjį ir juodąjį kyra ar kaurą, iš laikų pirm nukalimo sanskrito, hebraiško, graikiško ir lotyno liežuvių; pirm nukalimo šiadieninių europėjiškų, sloveniškų ir gotiško-germaniškų kalbų, kurios atsirado trumpai pirm gimimo Kristaus ir po — net V šimtmetėje, kaip sako profesorius D-ras Abeilė.....

Jieskokite kur gyveno tie Aistai, Sarmatai, Hyperborėjai, Lateliai apie kuriuos mini Ovidius ir sako, kad jie paslėptines gerai permato ir suprantą.....

(Toliaus bus).

Politiszkos žinios.

Suvienytos Valstijos.

Po ilgų ginčų kongresas atmetė įnešimą išmokėti Hawaii os karalienei Liliuokalani \$200,000 kaipo atlyginimą už sostą, nors tas pirmiaus jau veik buvo priimta.

Tapo užbaigta svarstymai Panamos perkaso ir neužilgo

taps pagarsinti urėdiškai, kaip greit taps tas klausimas galutinai apdirbtas. Senatorius Kittredge įnešė projektą į kongresą, pagal kurį reikalinga esanti sutverti liglaikinę Panamos valdzia susidedanti iš seimo gubernatorių, kuris turis susidėti iš trijų Amerikos ukėsu. To seimo galva busęs naujai išrinktas Panamos prezidentas, Amador. Ar įvyks toks uždėjimas amerikoniškos trilypės galvos ant panamiškių kojų — dar nežinia. Lyg šiolaik panamičiai dar pilnai glaudziasi po sparnu amerikonų; ar tas ilgai trauksis tai laikas parodys.

Iš Kolumbijos praneša, jog tē iškilo naminė karė, kurios pradžia davė armija stovinti Barranquilloje, kuri buvo nū-tarta siųsti į Panamą. Ji pasidalijo į dvi šaki, kovojančias: viena prieš išrinkimą prezidentu generolo Reyes, kita — už jį. Tuli apskryčiai ketina atsiskirti nuo Kolumbijos ir prisidėti prie Panamos. Čia teipgi progū atsitiks amerikonomis pūsisulyti už globėjus.

Revoliucija respublikoje San Domingo dar neužsibaigė. Amerikonai dar du laivu nūsiuntė dėl apgynimo savų reikalų, kuriuos begindami dažnai pastoja patį į kariautojus.

Maskolija nepriėmė Suvien. Valstijų pasiuntinio, E. V. Morgano, į Dalnij, už kurio atvangumą dabar ji negalinti atsakyti. Kadangi Dalnij priguli prie Kinų teritorijos, tai valdzia jam patarė lyglaikui nusiduoti į Pekiną.

Maskolija.

Dviejų sąvaičių karė parodė ką maskoliai gali. Viso svieto kariaunų vadai ir zinovai militarizmo išdavė Maskolijai papeiką, kaipo nemokančiai atsakančiai vesti karę ir akyžiurai žudančią savo kareivius. Tuli net padavė ironiškus patarimus Maskolijai, būtent, kad caras prisakytų nevertoti savo

laivams plėšančių įmonių (dinamitų, bombų) nes maskoliai — kareiviai budami nemokytaiš hemoka su jais apsieiti ir vietoj plėšymo neprietelių, žudo save patįs.

Kaip vėlesni pranešimai tvirtina, jog maskolių laivai „Enisiej“ ir „Boyarin“ visai ne japonų tapo sudaužyti, bet maskoliai patįs užvažiavo ant minų. Tamē negalima kaltinti japonų tik pačių maskolių žio-plumą. Keletas torpėdnešų nētoli Port Arturo tapo sužeisti pačiais maskoliais, apsirikus mislyjant, kad tai japonų. Įlindimas laivų „Variag“ ir „Korietz“ į Chemulpo, kur tapo izoliuoti nuo likusios laivynės ir įimti japonais — teipgi yra viena didžiausia maskolių klaida. Ta klaida teipgi prekiauvo daug gyvasčių. Tuom labiaus, kad „Variag“ nūšė 400 torpėdų, t. y. 3 torpėdų, kokias maskoliai turi Rytų Azijoje. Dar kiti žinnesiai sako jog „Boyarin“ per neatsargą užvažiavęs ant uolų ir patį save sudaužęs. Nemažesnė yra maskolių neapdaira sušaldymas 600 kareivių, pereinant per azerą Baikal'ą, kur stokuojant atsakančio apdaro, valgio, apart sušalusųjų, daug daugiau kareivių bus niekam nesugadųs, nors ir dasieks mušivietės. — Tai gi maskoliai daug daugiau išžudė patįs savo kareivių negu japonų ir daug daugiau blėdies padarė savo laivynei, negu japonai.

Sulyg *Militaer Wochenblatt* Maskolija turi dabar Rytinėje Azijoje apie 231,450 kareivių, iš kurių pusė yra ant karės lauko, kita gi dar liektisi rezerve — dėl pridengimo Aleksiejevo, kuris atsitraukė iš Port Artur į Harbin'ą, ir dėl papildymo kariaunos eilių, jeigu būtų reikalas. Ar šaip ar teip sako tas pats laikraštis — skaitlius kariumenės yra užtektinas, jeigu jos vadai nedarys daugiau tokių klaidų, kaip ka darė lygšiolaik.

Karė ant sauszemio negali prasidėti pirmiausia, iki nebus išrištas klausimas vandeny. O iki tam laikui, nepasiliaujant klaidoms, gali sumažėti Maskolijos ir kariauna ir pinigai. Reikia žinoti, jog dabartinė karė kasdien Maskolijai apsieina vieną milijoną dolerių. Iš kur tie milijonai paimti, jeigu „kazna“ tuščia, o karė kas žin lyg kolaik gali nusitraukti?..

Dabar pažiūrėkim kaip einasi lygšiolaik karė.

15 vasario 3 maskolių torpėdnešiai tapė sudaužyti pačiais maskoliais, klaidžiai palaikiusiais už japoniskus. Laikraščiai paduoda papildymus iš mušio 8-9 vasario ties Chee-Foo, kur 11 maskoliškų laivų buvę smagiai apardyta. Japonija turinti 300,000 kareivių parengta karei.

16 v. 600 kareivių (kaip augščiau minėjome) sušalo per eidami per ežerą Baikalą. Maskolių kryžėivys „Boyarin“ užėjo ant pajurinių minų, ties Port Artur, ir tapo suplėšytas, prie ko galą gavo apie 200 kareivių su visais apicierais. Tą dien pribuvo Japonijos 2 kryžėiviai: „Nisshin“ ir „Kasuga“, nupirkti nuo Argentinos republikos. Tą pat dieną japonai su maskoliais susiėmė ties New-Chwang, po baisios kovos įkliuvo 150 kareivių maskolių nelaisvėn, prie ko 70 maskolių krito. 120,000 japoniečių pribuvo Korejon, iš kurių 80,000 susikaupė ties upe Yalu.

17 v. antrąsyk japoniečiai norėjo įimt Port Arturą, bet neįstengė. 36,000 japoniečių apsiatė vakarinį Korejos pakraštį.

18 v. 2,000 maskolių įsigriovė į Korejos miestą Wiju, ant pietinio pakraščio upės Yalu, kur menama buvo, jog ištiks pirmutinė karė ant sauszemio. Japoniečių kryžėiviai užgrobė maskolių garlavius: „Kolik“ ir „Bovrik“, netoli Port Arturo. Maskolija nusiuntė karės ministrą, Kuropatkiną, ant ve-

dimo kariškų operacijų, po priežiūra Aleksiejevo.

19 v. netoli Chemulpo maskoliai paskandino japonų 1 kryžėivį ir torpėdnešį. Tą dien Maskolija priėmė Suv. Valstijų notą, kas link neutraliteto Kinų, išsilygdama valę vesti kariškas operacijas Mandžiurijoje.

10 v. iš Port Arturo praneša, jog abi pusi daro prisirengimus ant ilgos karės. Teip gi jog kazokai sumušė vieną dalį japoniečių. Kiek tų krito—nežinia.

21 v. Vladivostoko eskadra vėl bandė įsigriaut į Vakarinės Japonijos pakraščius, bet be pasekmės. Maskoliai rengiasi Mandžiurijoje ant apsigynimo.

Tos visos žinios nors gana miglotos, bet jos urėdiškai patvirtintos ir netolimos nuotikros tiesos. Abelnai jos parodo, jog maskoliai per paskutinę savaitę dar beveik nieko nelaimėjo, nors ir nedaug pralošė.

Vėlesnės žinios praneša, butent Korėja pilnai pasidavusi Japonijai ir prizadėjusi ją gelbėti. Keletą augštesnių valdininkų, priešingų tam aktui, japonai išgabėnė į Japoniją. Tas dar nėra tikrai žinomu, ir jeigu tas būtų tiesa, tai be abejonės į karę įsikištų kaip Prancuzija (už maskolius) teip ir Anglija (už japonus).

Jeigu maskoliai skundėsi visam svietai ant japoniečių už sumušimą jų laivynės nepreiškus karės, tai ką reikia sakyti dabar ant maskolių, kurie išplėšė ir išrubavojo japoniečius esančius Mandžiurijoje ir išžagino jų moteris ir mergaites?..

Bet karė tai ir yra arena, kur gaujos žmonių pavirtę į bestijas maudosi vienas kito kraujuose!

Laikraščiai sako, jog maskolių kariumenė, gabenama į lauką karės per Siberijos tyrus, krinta kaip lapas nuo peršalimo ir tyfo. Tuomtarpu ca-

ras linksmai sau griežia ant smuiko (jis esąs mylėtojas muzikos!), savo paties kompozicijos „Giesmė romos“, kuri jam užkurtina trenksmus kanuolių ir prieššertinius klyksmus vargingų žmonelių! Pasinėręs lygi kaklo žmonių kraujuose, nusiuntė ministrą Muravjovą į Gaagą, kaipo teisdarį taikos teismo ginčiuose Anglijos, Vokietijos ir Italijos dėl Venezuelos! Ar-gi tai ne žiauri ironija?! Caras taikadarys! Caras kompozitorius „Giesmės romos“—viena ranka nėša šakelę liaurų, šaukdamas visą svietai prie taikos, kitoje turėdamas baisy karda murdo žmonių kraujuose!..

Dalis darbu.

¶ NEW YORK. Užgimė nesutikimai dėl mokesčių tarpe litografų unijos ir darbdavių, kurie jeigu iki 26 kovos neprieis į sutikmę iškils straiakas patraukiantis nuo darbo 10,000 žmonių.

¶ SHARON, PA. The Amalgamated Association gelezies, plieno ir alvės dirbtuvių savininkai rengiasi viscse savo dirbtuvėse sumažinti mokesčius ir padaryti „atviras darbavietes“ (open shops).

¶ READING, PA. Gipsininkų unija sutiko ant 35 c. ant adynos mokesčių, vietoj 40 c. ir 8 val. dienos darbo.

SUSQUEHANNA, PA. 400 gelezinkelio telegrafistų pareikalavo pakėlimo algos. Kompanijos dar nedavė atsakymo.

¶ SCRANTON, PA. Sustrai-kavo katiliai dirbtuvių „American Locomotive Co.“ Pribuvo unijos viršininkas E. Fox iš Buffalo, kurs ketina išgauti nuo kompanijų užgėnėdinimus geruoju.

¶ MAHANAY CITY, PA. Čia pribuvo iš Colorado valstijos daugelis agentų, kurie vilioja anglekasius važiuoti į strai-kuojančių vietas. Jie žada mokėti \$7,00 ant dienos ir ant

visados darbą. Viršininkai unijų išleido atsišaukimus prie darbininkų, kad neklausytų vilionių, nes visi prizadai esą melas. Nevaziuoja niekas.

Isz Amerikos.

B i j o s i c a r o .

Tamaqua, Pa., 200 Maskolijos pavaldinių per šias dienas pareikalavo nuo court'o, idant išduotų jiems amerikoniškas popieras, kurias turint jie bus sė drąsus, jog jų caras jau nepatrauks į karę.

Ž y d ū r a b i n a i

u z c a r a .

Philadelphios rabinai Leventhal ir Eisenstadt, nesenei keikę carą už Kišenevo skerdynę, dabar ragina jaunos žydukus eiti į maskolių eiles ir už tą patį carą muštis. — Dvasiškija visur mat lygi.

A r l i u o s a s

m o k s l a s ?

Chicagos universiteto profesoriui, Oscar L. Triggs, paliepe mokslo užveizda apleisti savo vietą, už perdaug liuosus išsitarimus priešais bažnyčią. Minėtas profesorius esąs labai prielankus darbininkams ir sociališkai sistemai padalinimo turtų.

A t g i e z o s

d r a u g y s t ė .

Brooklyn, N. Y. susitvėrė anti-rykštinė draugystė, prie kurios prisidėjo daugelis tėvų, leidžiančių į mokyklas vaikus. Draugystės mieris yra — išpliekti pagavus mokintojus, už mušimą mokinių.

N e t u r i \$ 1,000 —

n e s i z e n y k !

Chicagos „Corn Exchange Bank“ uždraudė savo darbininkams apsivesti, kurie negauna algos \$1,000. Tą išgirdusi tula merginų draugystė, ant susirinkimo ištare, kad tukstanties dolerių dar maža esą. — Negerai, kad minėta banka su minėta draugyste nesusitarė, tada būtų dar augščiau pakelę vedimo prekę, ir

dar toliau atstumę vargšus vaikinus nuo merginų! Ateis laikai, kad tik milijonieriai ženybomis galės gardautis!..

N e p i g e s n ė s
u ž c a r o .

Sekretorius Taft'as įnešė kongresui pareikalavimą asignavoti iš valdžios izdo \$90,000 ant pastatymo naujų arklidžių, nes senosios esą supuvę, ir vargšai prezidento arkliai dažnai gautą slogas.

Reikale siuntimo delegato ant visasvietinio darbininkų kongreso.

Kaip rodos, mes niekadosis tvarką nesueisim kaslink siuntimo delegato ant visasvietinio darbininkų kongreso.

P. Daujotas pereitų metų „Vien.“ straipsnelyj „Pasirodykim prieš kitus“ galėjo mūsų atydą atkreipti kaip turime dirbuotis, jeigu norim vardan Amerikos lietuvių siųsti delegatą, ir kad tokis delegatas būtų priimtas; anot p. D. „ne prisidėję su darbu, nė skatiku prieš tos (darbininkų) partijos, norim siųsti (nuo keno vardo?) ant kongreso savo reprezentantą, norim tik pasirodyti prieš kitus“, kad esame ant svieta, bet nieko neveikiam. Mums, tur-but, rodosi, kad sudėję 10 25 ct. ant delegato, kurį nušiusim ant darb. kongreso, tai bus užbaigtas darbas. Tačiau iš D-r. Šliupo pranešimo pasirodė, kad iš tikro dar mes neturim nuo ko reprezentuoti savo delegato, ir rodyjo idant kur yra socialistų kuopos arba kur dar nėra, kad susitvertų, ir susivienytų į centrą, kuris galėtų reprezentuoti savo delegatą; mes vienok ir ant šito atsisaukimo tylim.

Jeigu mes norim stoti į eilę viso svieta proletarijatų, kovojančių už šiandieninę duoną, už buvį, už švenčiausias mūsų tiesas, per valdžias ir

kapitalizmą pavergtas; jeigu mes norim mūsų broliams, tėvynėje esantiems padėti kovoje prieš despotišką carizmą, tai būtina turim tvirti socialistiškas kuopas, ant to pat programo ir vardo kaip Europos lietuvių „Social-Demokratų Partija“ ir visur tvirti tokias kuopas, kur tik dar nėra; tos visos kuopos turi išsirinkti centrališką komitetą ir susivienyti, o po tam centrališką komitetą išdirbs tam reikalingus įstatymus, ir padarys abelną tvarką. Tada tai turėsime nuo ko reprezentuoti ir savo delegatą.

Gal nevienam skaitytojui ateiti į galvą klausimas, kame toji mūsų organizacija galės pagelbėti kovoje Europos lietuviams? Ant to lengvas atsakymas. Tokia organizacija galėtų išleidinėti bent darbininkišką laikraštį, paveizdon „Darb. Balso“, galėtų kada-nekada ir darbininkiško turinio išleidinėti knygeles, ir tokius išleidimus but galima daugelį Europos lietuviams paaukauti, dėl apsišvietimo; o toki raštai nemažai prisidėtų prie apsišvietimo—supratimo, o liaudės supratimas priskubintų galą carizmui. Kad reikalui pritikus gal-but galima ir pinigishkai paremti.

Kn. Dembskis nurodo, idant S. L. L. priimti už abelną darbininkišką organizaciją, kada-gi esą mieriai vienoki. Mums, vienok, rodosi, S. L. L. negali už abelną darb. organizaciją but atsakantis, norint jo mieriai gana svarbų, kada-gi vienpusiškas — antitikiėjimiškas, ne kiekvienas gali prigulėti, o mūsų turi-but noras idant kiekvienas tautos sąnaris geidžiantis tėvynei politiškios liuosybės, prigulėtų; todėl organizacija iš visų pusių turi but laisva — bepusiška. Iš tikro, ir S.L.L. but atsakantis už abelną organizaciją priimti jei tulus skyrius iš savo įstatų su-tiktų išbraukti; tačiau ir valnamaniškos organizacijos ne-

mažiaus už kitas reikia, todėl velytina, idant ji su savo siekais ir ant toliaus ant tos pačios temos darbuotųsi.

Igno Draugas.

Isz lietuviszku dirvu Amerikoje

Waterbury, Conn. Darbams susilpnėjus, daugumas mūsų brolių jau pradeda atjauti bedarbės vargus; kurie buvo užsiėdėję keletą dolerių, tie jau šiandien supranta gerai padarę, bet kurie gelbėjo karčiamas ir bravarus, tokiems gali buti pamokinimu, idant ant toliaus, atsisveikinti su teip silpnais savo palinkimais. —

Daugumas mūsų brolių-tautiečių paprastai rugoja ir nusiskundžia ant beširdžių kapitalistų-miljonierių; kad kapitalistai vargšus darbininkus visokiais būdais išnaudoja, to nieks negali užginti, tik turim nors paviršutiniai patėmyti ar nėra ir mūsų tame kaltės. Veik visi lietuviai žinom, kad kaip senoje tėviškėje, teip ir šiėion Suvienytų Valstijų lietuviais apgyventose kolonijose, greičiausia pratursta mūsų tėvynės siurbėlės žydėliai. Tėviškėje, tie siurbėlės šimtus nuo amžių įsigyvenusius lietuviskus burus iš namo iškraustė — subankrutino. Tę veik viską apčiulpę, atbėgo paskui lietuvius į Ameriką. Prasčiausias smirdėlius-žydas, atvykęs paskui lietuvius taikosi pačiam viduryje lietuvių apsigyventi. Ir tik stebėkis tuojaus žydėlis lietuviai paremia, nuo jo viską perka. Po poros metų tarp lietuvių gyvenantis žydėlis gana gerai pastoja ant kojų; visko lietuviams pristato: duonos, mėsos, surio, sviesto, kavos, arbatos, bulvių, kopustų, obuolių, grūšių, cukraus, miltų, puodų, bliudų, samėjų, šaukštų, stalų, krėslų, pečių, lovų, marškinių, kelinių, surdotų, kepurių, kaklaryščių, se-gučių, žiedų, laikrodėlių, len-ciugėlių, kurpių, batų, kaliošų,

degtinės, alaus ir net šampano. Šipkortės ir pinigus teipgi be žydėlio nieks neišiuš. Žodžių viską dėl lietuvių, lietuviskas žydėlis parupina ir žinoma ant visko pasiima pelno tiek-kiek jam patinka. (Tame kaltinti žydų vien už jų apskrumą — negalima. Kalti patįs lietuviai, kurie, pirklystėje nesilavinna. Red.) Žydui nieks neužvydi, kadangi juk žydo tai darbas. Žydas juk neišdirbtuvę dirbti... Paveikslan, imkim Waterbury'o lietuvius. Kituose miestuose, apie waterburiečius kalba, jog jie yra jau šiek-tiek pakilę ir net savo daug pramonijų turi. Teisybė, čia pasisekė kun. Žebriui pradėt pirmutinę lietuviską mėsinyčią, kas lietuvius įmiklino prie lietuviskų pramonijų. Yra čia daugybė lietuviskų „biznių“, bet šalip lietuvių laikosi įsikirtę ir žydėliai. Ant nelaimės daugumas mūsų brolių ar tai iš nesupratimo ar tai saviškiams užvydėdami dar remia žydėlius. Daugumas negalėdami kiteip išsikalbėti, sako, kad pas lietuvius viskas prasčiaus ir brangiaus. Stebitės, žydas teisingesnis! Oi-oi-oi! Gana pasakyt, kad Waterburyje yra 11 lietuviskų karčiamų, kuriose mylinti išsigerti gali pasirinkti sau geresnio „tavoro“. Bet kur tau! Šalip 11 lietuviskų laikosi čia dar dvyliktas žydėlis, kuris gana turi lietuvių paremėjų. Kaip tą supprasti?! 11 karčiamų galima išsirinkti visokio „tavoro“, o prie to, juk žydas ir-gi neparaduoda pigiau savo karčiaminio „tavoro“? Tokiu budu mes priešindamės ir užvydėdami savo tautiečiams sukraujame žydėliams šimtus, tukstančius ir net milijonus, o paskui rugojam, kad jie mus skriaudžia. Žydai prisipelnę nuo lietuvių gerokai pinigėlių, leidžia savo vaikus į augštesnius mokslus, kurie paskui dar gudriau už savo tėvus, lietuvius ir abelnai

visus darbininkus išnaudoja. Męs atsidavę ant valios Dievo duodame savę žydams išnaudoti, vaikus skubinam siųsti į dirbtuves, kur daugumas prie pavojingų darbų dar kudikystėje sveikatą sunaikina, o kiti pirštų netekę pasilieka nelaimingais pusdarbininkiais ant viso amžiaus. Iš vienos pusės žydai mus išnaudoja, iš kitos pusės turime daugybę proto temdytoju ir skirstytoju į partijas, todėl išnaudoti ir išskirstyti, kartą turim susiprasti ir nuo išnaudotojų ir skirstytoju apsisaugoti. *Bažnytinis.*

New Britain, Conn. 14 vasario š. m. atsibuvo čia lietuviškas teatras ir koncertas, parengtas per Waterbury'o S. Daukanto teatrališką d-stę, kuris labai puikiai nusidavė, ir už kurį pasilinksminimą, męs, newbritaniečiai, minėtai drauyystei labai gražiai padėkavojam. (Kas buvo atlošta? Red.). Prie progos reikia priminti apie tulus vietinius lietuvius, kurie apjakę savo fanatizme norėję pastatymui teatro kenkti. Papeika ir paniekinimas tokiems ardytojams, kurie dovanai ką priguli prie „Apšvietos“ d-stės. Velytina tiems tautiečiams, kad jie pasilavintu atlošime komedijos „Išgama“, tada pamatę joje atspindį savo paveikslo gal pasitaisyti ir patįs.

Suirus parapijos tvarkai, tuli „viernieji“ buvo nuvažiavę pas vyskupą, su skundais ant kun. Žebrio, bet vyskupas juos išbaręs, liepė dar su didesniu nuolankumu k. Žebrio klausyti ir duoti aukas. 21 vasario k. Ž. atėjęs į bažnyčią griebė už pinigų, surinktų už įžengą, ir pavaręs šalin duoklerinkius, pastatė jų vieton savo berną. Tokiu pasielgimu manoma buvo pakelti bažnyčioje muštynės, bet lietuviai, — garbė jiems! — ramiai užsilaiškė ir išsisuko nuo užtaisytų kilpų. *Trimitas.*

Maynard, Mass. „Žvaigždės“ Nr. 5 patilpo žinutė iš mūsų miestelio, kurioje p Per-kunas stato Maynardo lietuvius už gerus žmones ant paveizdo kitoms didesnėms lietuviškoms kolonijoms. Tas perstatymas mūsų lietuvių teip augštai (nežinau dėlko p. P. tą padarė) yra suvis neteisingas, ir negeistinas, idant lietuviai didesnių kolonijų musiškais sektų, nes Maynarde nors nėra salionų, tačiau skaitytojais „Ž“ ir „Saulės“, ir „gvardija su šventais jausmais“ suvokia kame gale tų prisigerti, ir geriaus išplusti laisvamanius ir lietuviškus tautiškus darbininkus, katrie parodo visumenei „šventajausmių“ nepagirtinus darbus. Prie tokių meilingų susirinkimų neapsieina teipgi ir be muštynių ir po sudus tasyčių, kame nevienas užsimoka ir po kelesdešimtis dolerių. Toliau p. P. siundo maynardiškius, kad jie išvytų laisvamanius ir apgailestauja, jog jo kompanija prie čierkelės jam eina mažyn, tuomtarpu jam teip neapkentama gvardija Šliupo stiprinas. Nedyvai, kad teip yra, nes nors čionykščiai lietuviai ir gana ilgai miegojo, tačiau laiko bėgys ir juos jau sukrutino, ir privertė griebtis prie apšvietos. Jaunikaičiai metė visokias vakaruškas ir „šventajausmių“ gvardijos susirinkimus ir pristoję prie apšviestiesniųjų lietuvių, kurių p. P. matyti baisiai ne apkenčia net išvyti pataria. (Čia tai „Ž.“ redakcija kalta talpindama tokius begėdiškus siundyumus. Red.) Užmetime vienam iš mūsų tautiečių buk jis mokas išniekinti šventą bažnyčią, tikėjimą ir dvasiškiją, teipgi p. P. melagingai jį šmeizia; žinai, p. P. nepatiko tas, kad jį F. B. eidamas su S. Z. atrado begulintį purvyne, kame ans mislijos labai šv. bažnyčią augštinaš, ir pabarė, sakydamas: „kaip Tamistai, teip smarkiam katalikui ir „Žvaigž-

dės“ skaitytojui, nelabai pri-tinkanti vieta čia silsėtis, iš ko ir anglų vaikai gavo didelį „show“, kad „polenderis“, su „šventais jausmais“ ant gatvės klaksojo, pakol augščiau minėtas F. B. su savo draugu jį pakėlęs parvedė į namus, kur p. P. už padėka siulė net po burnelę išsigerti, bet šliuptarniams nuo to atsisakius — labai p. P. supyko. Nenoriu aš čia vesti asabiškų ginčų, bet pasiteisinant prieš apteršimus reikia darodyt visumenei koki yra „Žvaigždės“ korespondentai, kurie teip tankiai apšaukia „Vienybę“ ir „Lietuvą“, kad jos talpinančios neteisingas žinias ir tik savę stato už teisingus; neprošalį parodyt jų pasielgimus ir dorišką pusę. Ant galo, p. P. susimislyjęs šaukia lietuvius į vienybę ir meilę, užmiršęs, jog išpradžios jis pats stengė tų meilę suardyti, siundydamas ir grįžodamas Dievo korone (hausme) Maynardo katalikus, jeigu tuos laisvamanius iš Maynardo ne išvys. Mokindamas kitus, butų gerai, kad ir pats supras-tų ką mokas, ir stengtųs ne ardyti vienybės lietuvių tarpe. Prasidėjus augti vietinei kuopai S. L. A. p. P. bėgiojo per lietuviškas šeimynas ir šaukė: ką jūs tų rašotės? tas Susivienijimas yra laisvamanių, bedievių, vagių kompanija ir tt. Tokiais pasielgimais p. P. juk neįvykdys vienybės tarp lietuvių. Norint vienybė tarp lietuvių sudrutinti, reikia pačiam prie to prisidėti, o ne griauti gerų užmąnyčių, kurių męs ir teip nedaug teturim.

„Pikolo“.

Wilkes-Barre, Pa. 14 d. vasario buvo parengtos prakalbos, ant kurių kalbėtojas p. Juozas Raizis, ne persenei atvykęs iš Lietuvos, ilgai kalbėjo apie socializmą, nurodė, kokią jis naudą atgabendų mūsų tautai, ant kiek pagerintų buvį nuskriaustų per kapitaliz-

mą fanatizmą ir despotizmą darbininkų ir tt. Susirinkusių lietuvių buvo ne mažai; daugumas džiaugės iš tokio naudingo pamokinimo. Baigiant kalbai įsibriovė svetai-nėn apie 30 lietuvių po vadovystę vietinio dudoriaus Lapatos, ir, vadovas prisitartinęs prie kalbėtojaus meldė pavelyti ir jam išpėikšti savo mislę, ant ko kalbėtojas neprotestavo ir pavedė jam savo vietą. Lapata pirmiausia apsireiškė, jog jisai mokinosi pas kokį tų ang-lą profesorių ir ateitėje bus daug naudingesniu dėl visuo-menės negu socializmas. Toliaus pasisakė, jog esąs atsiųstas vietinio klebonėlio, perser-gėti katalikus nuo piktos ga-gundos — socializmo. Lapata su savo kalba apturėjo garbingą sarvatą. Daugelis suprato kiek blėdies atgabena mūsų tautai toki netikę žmo-nės.

Labai gailu, kad p. Raizis nenori čion apsigyventi ant visados; gal butų pabudinęs ir mūsų tamsų kampelį.

Ex-Bažnytinis.

Peabody, Mass. 7 vasario apsilaukydamas šiame miestelyj patekau į gražų vietinių lietuvių susirinkimą ant p. Pačkausko vestuvių, kur pakalbinus paaukauti tautiškiems reikalams, sumetė \$1,20, kuriuos paskirdami kankintiniams prisiunčiam į „Vienybės“ redakciją.

Visiems aukautojams ištariu meilingą ačių! *B. Miglinas.*

Philadelphia, Pa. 6 vasario atsibuvo lietuviškas koncertas, L. L. klubo, kur dalyvavo pp. Malinauskas, Jurčikonis ir Keistutis Šliupas.

Įeigos pribuvo \$3,00, kuriuos rengėjai paskiria tautiškiems reikalams: \$2,00 „Aušrai“ ir \$1,00 kankintiniams. Apart to dar rasta 36c. klubo „kankintinių skardinėlių“, kuriuos prisiunčia į „V.“ redak-

... ją pagaisyt. *Tę buves.*

Waterbury, Conn. 14 vasario pasitaikė man but ant vestuvių p. V. Ukmano, kur užiminus apie aukas, pakilo iš kampo riksmas, kad aš renkaš ant Dilonio. Paaiškinus jog renku kankintiniams, kiti sakė: „Kad anie kankintiniai toki mokytū buvo, kodėl pakliuvo?“ Taigi didžiumai „kompanijos“, susidedant iš tokių „šviesių vyrų“, negalima buvo ir tikėtis, kad kas būtų aukavę. Vos keletas sudėjo \$1,55, kuriuos paskiriam kankintiniams.

Visiems ankautojams ištariu širdingą šėu! *V. Zubrickas.*

Worcester, Mass. 14 vasario mūsų S. L. A. 57 kuopa parengė prakalbas, ant kurių pasikvietė Susivienijimo prezidentą, J. Tareilą, kuris labai gražiai kalbedamas privedžiojo vientučius rašytis į S.L.A. Paskiaus deklamavojo p. Overgėūtė, teipgi iš Waterbury'lo atvykus, eiles: „Dirbk ir melskis“ ir kt., kas susirinkusiems labai visiems patiko.

Žmonių prisirinko apščiai, nežiurint į kun. Jakščio praeitū nedėlioį iš sakyklos uždraudimą. Jis grasino mirtina nuodėme tiems, kurie eis ant „bedieviškū“ prakalbū. Tą nedėlę jis nerolė ir savo „dieviško teatro“, kuri kasnėdėl senojoj bažnyčioj rodinėja, kur kiekvienas užsimokėjęs „kvoterį“, gali matyti nuogaublauzdiūs zyduš, beplakančius Krištū. *J. Smoleitis.*

Collinsville, Ill. Čia gyvenantieje lietuviai visi gerai dirba ir pusėtinai užpelno pinigū, nes vietinėse kastynėse darbai eina gerai, nors atvažiavusiam ir kitur sunku darbą gauti.

Iš svarbesnių Collinsville's lietuvių nuveiktū darbū, yra sutvėrimas Evangeliško-liuteriškos parapijos kurios baž

nyčia tapo pašventinta 25 d. spalio p. m. Pašventinimas buvo iškilingas, dievamaldystė tądien atsibuvo lietuviškoje, vokiškoje ir angliškoje kalbose; žmonių, ypatingai lietuvių ir švėtimtaučių susirinko gana daug, dėl pamatymo. Taigi lietuviška liuteroniška parapija galutinai susitvėrė; du kart pirm to bandė tvertiesi, bet dėl įvairių priežasčių nenusisėkė; dabar jau ta parapija laikysis ant visados. Yra tai pirmutinė lietuviška liuteroniška parapija, Suvienytose Valstijose. Parapiją suorganizavo M. Razokas, kuris daug truso pridėjo, ir aš šmeizimų gavo, kol pasisėkė lietuvių protestonus į vieną kupetą sutraukti, nes tai yra atbuliniai žmonės, priešingi visokiam naujam užmanymui. *Laumės Vaikas.*

Susivienijimo L. A. reikalai.

Prie krutėjimo mus organizacijos reikalų gražiausioje tvarkoje ir pasisėkime, turim godotinom kuopom ir jų vyresnybėm pranašti:

Nora sąnarystos Susiv. ženklai jau yra gatavi, su parašais ant visų centrališko prezidento ir pridėta pečečia, vienok, nėra galim dar teip greit visi išrašytū ir iš-iuntiėti kuopoms, nes stovi ant keteros sutraukimas sausio doklės ir naujai įrašinsiu sąnarių į knygas; taigi nutarta dėl greitesnio atlikimo darbo ir suteikimo certificatū sąnariams teip:

Kur žinomi yra kuopų sekretoriai, kad gali gerai rašyti, prisišimė dėl jų certificatus tikėtai su parašu centr. vyriaubės, godotini sekretoriai kuopų teiksis išrašyti pagal formą vieną gatavai parašytą, kurią vienkart daigte prisišime; kurių kuopų sekretoriai ateakančiai rašyti negali, tam prisiš parašs centr. sekretorius.

Certificatai bus siunčiami per expresą ir kaštus siuntimo

užsimokės pačios kuopos. Per pačtą nevisi pundai gailima siūsti, nes skaitlingom kuopom bus sunkus pundai.

Noredami, kad greičiaus visai gautū certificatus, meldžiam sekretorius kuopū gavus siuntinj netrukdint išdalinjma.

Su godone
T. Astramskas
S.L.A sekretorius.

Naujai prisiraszė prie Susivienijimo Liet. Am.

- Pittston, Pa. 7 kuopa.
 - Ona Grablikienė
 - Augustas Sakalauckas
 - Pranas Rimarčkas
 - Pranas Labazinskas
 - Vincas Labazinskas
 - Vincas Arlauckas
 - Antanas Labanauckas
- Union City, Conn. 20 kuopa.
 - Augustas Armonaitis
- Lawrence, Mass. 41 kuopa.
 - Marcelė Večkiūtė
 - Jurgis Šėkis
 - Juzė Stravinskiūtė
- So. Chicago, Ill. 74 kuopa.
 - Baltrus Jasiulis
 - Bronislova Diminskienė
 - Juozas Vašeikis
 - Liudvikas Martinkus
- Wilkes-Barre, Pa. 35 kuopa.
 - Jonas Matulaitis
- So. Bostono, Mass. dr. S. Kaz.
 - Leonas Mačys
 - Simas Sapiega
 - Petras Zaliackas
 - Juozepatas Jasinskas
 - Izidorius Latvinskas
 - Mikas Servečka
 - Vincas Mickevycia
 - Stasys Zabarauckas
 - Antanas Laučka
 - Kazys Zalon
- Plymouth, Pa. dr. Š. Juozupo.
 - Aleksandra Baranauckas
 - Julius Maksimavyčius
- Philadelphia, Pa. 10 kuopa.
 - Antanas Juška
 - Andrius Avizienius
- Shenandoah, Pa. 23 kuopa.
 - Antanina Greblikienė
 - Agota Kubarskienė
 - Ona Luzinskienė
 - Juozas Medelis
 - Antanas Ziginskas
 - Antanas Sakalauckas
 - Juozas Cziudinas
 - Jieva Cziudinienė
 - Vincas Krizinauckas
- Yonkers, N. Y. nauja kuopa.
 - Petras Grušas
 - Ona Grušūtė

- Vincas Dapšys
- P. Požameckis
- V. Kveselaitis
- M. Kveselaitienė
- Ona Urboniūtė
- Motiejus Urbona
- Step. Kairis
- B. Žukauskas
- K. Žukauskas
- M. Miziukevyčienė
- B. Miziukevyčius
- A. Lipnickas
- V. Kudirka
- P. Laisvūs

Per Sausį (January) mėnesį 1904 m. prisirašė prie S. L. A. naujų sąnarių 344. Nuo 18 seimo iki 30 Sausio 1904 m. prisirašė naujų sąnarių prie S. L. A. 1,225.

Sausio kvartalinj prisirašė naujų sąnarių 400.

T. Astramskas.
S. L. A. sekretorius

Reikalai

„Tėvynės Myl. Draugystės“

Užsimokėjo:

Pagal „Vienybės“ Nr. 5	\$417,59
Pittsburgo kuopa	10,55
New Yorko kuopa	8,40
A. Olševskis už J. J., W. Tamosą ir K. Juozapaitį	1,80
Shenandoah, Pa. k.	12,00
Torrington, C. k.	4,20
Detroit, Mich. k.	5,40
Newarko k.	6,00
Viso	\$465,94

Išmokėjimai:

Sukolektavojimas Pittsburg k. č. 10	
Pačtos kaštai už ženklius	32
A. Olševskui už pašiuntimą knyginekei „Kaip žmogus gyvena“ ir išsiuntinėjimo jų kuopoms	4,80
Viso	\$5,22

Lėka izde \$460,72

Izdin. T.M.D. J. Naujokas.

Užbaigiant Paryžiaus parodos reikalus.

Pagal tilpusius balsus „Vienybėje“, „Lietuvoje“ ir „Žvaigždėje“ (1), viso balsavo 95 ypatos (Draugysčių balsai skaityti už vieną) ir balsavimais išėjo toki:

P. Daumantui	\$285,00	balsų	46
„	\$200,00	„	4
„	\$100,00	„	36
„	\$85,00	„	2

Septyni balsai buvo, kur p. Daumantui nieko neskyrė. Kurie balsavo už \$200,00 ir \$100,00 ir \$85,00, likusius pinigų skirstė padalinimui žemiaus minėtoms organizacijoms ir reikalams šiteip:

Tėv. Myl. Dr-stei balsų	28
Motinėlei	10
Aušrai	40
Kankintiniams	36
Susiv. L. L.	21
Delegatui	9
Vištaliui	5
Darb. Balsui	4

Pagal viščiui paduotus balsus, visi pinigai, atlikusieji nuo parodos, bus nusiųsti p. Daumantui, kaip menkas atlyginimas už jo trūką laike parodos.

Siuomi parodos reikalai galutinai užsibaigia.

Buvęsis parodos raštininkas,
P. Mikolainis.

ATSISĀUKIMAS.

Newark'o „Lietuvių Laisvamantų
Susivienijimo“ kuopos.

Kunigai veikia. Vardan Dievo jie prigaudinėja, išnaudoja ir vargina žmones kaip įmanydami. Ir vis rėkia. Rėkia ant parapijonų už aukų mažumą, rėkia ant šalininkų už turtų godumą, rėkia ant laisvamantų už mokslo plėtimą. O mokslas — tai jų liga, jų grabas, jų kapas. Todėl ir nekina, ir persekioja ir keikia jį. Dėl gyvenimo ir išganymo liepia tik vargti ir melstis. Ir žmonės jų klauso. Bet nevisi! Tuli pradeda mislyti, mokyti, tyrinėti. Apie dangų, pragarą ir stebuklus jie pradeda abejoti. Jie skaito Koperniką, Darviną, Buchnerį ir kitus ir supranta, kad biblijoj ne viskas tiesa. Kunigai tą mato, girdi ir jaučia. Jaučia jie, kad žmonės juos pradeda suprasti. Jaučia jie, kad jų įtekme vienval mažinasi, nyksta. Jaučia jie, kad jų miltų kalnai — pieno upeliai jau baigiasi, grimzta. Ir nerimsta jie. Ir norint

gerai žino, kad mokslas kaip feniksas nenužavinamu yra, tačiau, atmindami kryževius, jiems laiminant vardan Dievo plėšusius turtus, žagčius moteris, vergusius vyrus, užmušinėjusius, kudikius ir senelius, ir teip naikinusius dielas giminės ir tautas; atmindami inkviziciją: valnybę retėžuose, dorą kankynėse, pirmžengystę liepsnose, niektikystę garbėje, hypokriziją karunoje ir milijonus kankintinių, našlių ir našlaičių baisiausiose torturų terionybėse; atmindami karališkų karunų spardimą ir tt. apie mūsų pavergimą jie galvojasi dar ir šiandien. Jie veisia zokoninkes — zokoninkus vaikų mokymui. Ir ko jos moks? „Tikėjimo, lietuvis tės, doros“ — sako kunigai. Netiesa! Ar tai nežinės produktams pasitikėjimas yra tikėjimu? Ar tai proto bastilijų veisimas yra tikėjimu? Ar tai skriaudimas vieno, o perprašymas kito yra tikėjimu? Ar tai nuduotos žmogedystės palaikymas yra tikėjimu? O gal malda yra tikėjimu? Ką nuveikė malda? Aprubežiavo vandenys? Užgesino ugnėkalnius? Pagerino augmenis? Patobulino žmones? Nutildė kares? Apstabdė marus? Pannaikino ligas? Paliuosavo vergus? Išrado ką? Lygšiolaike žinome, jog — ne! Malda kovos už buvį nepalengvino. Gamta nepermalduojama. „Gamtos krutinėj jokia širdis netvaksi dėl žmogaus“ — sako Bulweris. „Ant žmogaus klausymų nė prašymų gamta neatsako“ — sako Fenerbach. „Apie individualus nė padermes gamta nesirupina“ — sako Ingersoll'is. Taigi ir pasitikėjimas kunigams nėra tikėjimu tik lengvatikyste, absurdu! Tik-tai žmogiškumas, širdinga šeimyniška meilė, doros vaikučių auginimas, draugiškas su visais sugyvenimas, nelaimingųjų šelpimas, mokslo plėtimas, prietarų naikinimas, lygybos,

brolybos, laisvės įgyvendinimas, tai vienatinis mūsų jėškinys mus tobulintis, mus vienijantis, mūsų kovą už buvį lengvinantis. Ar už tą mūsų laizomės neprieteliams, kad jie pasmergė mūsų Lietuvą, pannaikino jos metriką, įvykdė jon feodalizmą, įveisė jį bajorus ir muzikus — ponus ir bėdžius, prislėgė ją bernardiniais, dominikonais, jezuitais, augustijonais ir tt., pasisavino šalies lobių ant 171 milijono rublių, pavergė ją ir medegiskai ir fiziškai ir protiškai ir doriškai, priskubino myrį Kurdirkai, Vaičiūni, Mačiui, pannaikino lietuviškus vardus, kalbą ir rėdą, persekioja lietuvišką laisvą pirmžengystę, išdavinėja despotams lietuviškus ideališkus laisvamylis; jie, keizeris ir caras — tai pikčiausia Lietuvos liga. Jie žaviną!!! —

Ir dar jie šneka apie dorą. Nedorėliai!... Kur dora melagystėje, apgaudinėjime, terionybėje? Kur dora neapikantėje, pagiezoje, piktžodystėje? Piniguočius jie šventina, skurdžius-gi niekina. Airius jie nužemino iki galvijų; italus pavertė į badaujančius ubagus; lietuvius nukryžvejojo tarpe dviejų latrų — keizerio ir caro. Jie sukėlė karę Chinuose. Jie iššaukė skerdynes Kišeneve. Jie piudo žmones Turkijoje ir Macedonijoje. Jie vargina visus, visur ir visados. —

Teip, mūsų pažįstame juos! Mūsų žinome ir jų bei ponų vergų auklėtojas jų zokoninkes. Kodėl jas išnaikino Danija? Kodėl jų nelaikė Vokietija? Kodėl jas išvarė Prancuzija? Kodėl? Todėl, kad jos dvasės ubagus vaisina, žmones išnaudoja, šdį vargina. — Ir tomis tai dielemis, dabar kunigai rengiasi mus, lietuvius, užleisti! Gana mums lengva tikiauti ir vergauti! Lygybos, brolybos, laisvės reikalaujame mūsų! Gerovės reikalaujame mūsų! Mokslo reikalaujame

mūsų! —

Mokslas tai vienatinis mūsų protiškas maistas ir jis lygiai mums reikalingas kaip kad ir duona mūsų visų dienų. Mokslas tai vienatinė spēka naikinanti prietarus ir pasmergianti parazitus. Mokslas tai vienatinis faktorius lengvinantis kovą už buvį. —

Mokslas mokina mus vergti ne žmones tik tylias, rimtas, tobulas, visados jautrias, veiklias, galingas gamtos spēkas. Mokslas orą pavertė į vergą, vandenį — į tarną, ugnį — į galiuną. Mokslas nebylius priverčia kalbėti, kurčius — girdėti, akus — matyti. Mokslas naikina ligas, tildo rūpesčius, saldina gyvenimą. Mokslas taimusų išganytojas.

Mokinkimės tad mūsų! Ir bažnyčios tetampa mūsų mokyklomis, o Šernai, Šliupai, Zasanavyčiai ir kiti — mokintojais. Temokina jie mus skaityti, rašyti, rokuoti. Teišguldinėja jie mums „Padermių kiltį“ ir draugijos, polytikos bei tikybos istorijas. Te-supazindina jie mus su anatomija, higiena, patologija. Telavina jie mus agrikultūros, metalurgijos, mineralogijos. Teaiškina jie mums fiziką, chemiją, astronomiją ir tt. Teperstatė jie mums Homerus, Aristotelius, Kopernikus, Darvinus, Buchnerius ir kitus visuose jų persitikrinimuse, darbuose ir rezultatuose. Ir mūsų mislpkime, mokinkimės, tyrinėkime. Tyrinėkime laikus ir svieta, mythus ir tiesą, verguotę ir laisvę. Pažinkime savę ir parazitus ir leiskime protui veikti.

Vienykimės. Visi: jauni ir seni, vyrai ir moters, rytiečiai ir vakariečiai, vienykimės ir judinkime žemę!

Sostai tegriūva! Skėptrai tedingsta! Spartų, Romanovų ir čielų jų litanijų tenebuna. Dvasės ir velniai teuzdengia bejausmes savo akių skyles bekučiais savo rankomis ir

tenyksta iš visatos. Męs — vieni žmonės teliekame. —

Vieton dabartinės barbariškos draugijos rėdos, męs įgyvendinkime lygybę, brolybę, laisvę. Moters mūsų tebuna mūsų draugės, o ne vergės. Tegimdo jos ne išnaudotojus, karalius ar ponus, tik mokiniojus, artistus, gamtžinius. Ažuot bastilijų ir kartuvių, męs rengkime teatrus, knygynus, mokslaines. Ažuot kariškų balsų, tegaudžia arfos, smuikai, trimitai. Ažuot verguvės, terionybių ir žmogžudysčių tevieši laisvė, tiesa, meilė. —

Taigi mislykime, mokinkimės, tyrinėkime. Supraskime, kad zokoninkai ir zokoninkės, teipat kaip ir karaliai, ponai ir kareiviai nėra mus draugai, tik neprieteliai — vargintojai mūsų. Todėl, gana jiems dūgintis ir siausti! Teisybėje tenebus, mielaširdystės. . .

Vekime!

Vardan kuopos

Jonas Perkunas.

Atitaisa teologiskos klaidos.

Jokia logija amžių bėgyje nepridarė tiek klaidų, kaip teologija. Prie vienos iš tų klaidų, reikia priskaityti ir sudeginimą Joannos d'Ark, 19 metų mergaitės, apkaltintos raganystėje, žinomos visam svetui po vardu „Orleano Mergelės“.

Tas atsitiko 1431 mete. •

Garsingoje karėje prancuzų su anglais, kada šie buvo jau bėjimą Orleano provinciją, tulas kaimietis atvedė prancuzų abazan savo dukterę, sakydamas, jog jai pasirodęs iš dan gaus pasiuntinys ir liepęs eiti išvaduoti Prancuziją, nuo apgulimo neprietelių. Tai buvo 16 ar 17 metų mergaitė, Joanna d'Ark. Su dideliu vargu davės perkalbėti karalius Karolis VII, priimti tos mergaitės pasišventimą, kurs vienok ant galų-galo davė jai mažą pulkelį kareivių. Su

tuom pulkeliu Joanna d'Ark padarė stebuklus, neš netik atmušė apgulusių anglų armiją, bet paėmė nelaisvėn net išdidų grafą Suffolk, vyriausį kariaunos vadą. Visa vidurinė dalis Luaros nuo Anglijos buvo atimta ir Joanna d'Ark privertė Karolį VII Reims'e apsivainikuoti. Po visą pasaulę pasklido vardas Orleano mergelės, o Prancuzijoje, kiekviena motina gimstančiai dukterei davė vardą Joannos. 1429 Karolis ir Joanna iškilmingai pribuvo į Reims'ą. Gyventojai klojo po jų kojų savo drapanas, jaunavedės savo vaiikus. Bet po apsivainikavimui Karolio VII, Joannai d'Ark pradėjo nesivesti. Apgulus anglams Paryžių ji buvo sunkiai sužeista, o kovoje ties Kompjen tapo paimta į burgundų nelaisvę. Istorikai sako, jog jos pakliuvimui pats Karolis įtaisęs kilpą, kuris pradėjo Joannai d'Ark užvydėti garbės. Galiaus burgundai ją išdavė arba pardavė anglams už 10,000 lirų, kurie ją nuvežė į Ruan'ą, apkaltino raganystėje ir bažnytinis teismas (inkvizicija) ją nusprendė ant sudeginimo, kas ir tapo išpildyta.

Nesenei popiežius Piusas X urėdiškai pripažino „Orleano Mergelę“ už „venerabilis“ (palaiminta), taigi pirmas žingsnis prie kanonizacijos už šventą. Dėl pripažinimo jos už šventą, butinai reikalingu yra darodymas, kad ji yra dariusi stebuklus. Tas, žinoma, nėra sunkus dalykas, kadangi teismas nusprenddamas Joanną ant sudeginimo, pats pripažino, jog ji turi stebuklingą spėką, tik priskaitė tą susinešimu su negera dvase, su Belijaliu, Sataņu ir Behemotu. Kaip matoma dabar tik einasi apie darodymus klaidų, kurias papildė tuolaikiniai tiesdariai. Klerikalų istorikai stengiasi apginti bažnyčią, kuri buk nebuvusi kalta to teip nuožmaus

nuosprendžio, paširemdami ant to, buk didžiausiu kaltininku tos klaidos buvęs vyskupas Conchon iš Beauvais, rektorius Paryžiaus universiteto, kurį tai anglai ir papirkę. Kad tas „bažnyčios kunigaikštis“ lošė toje byloje svarbią rolę, tai ir abejonės nėra, bet negalima apteisinti ir to, keno reikaluose tas budelis teip stroptai darbavosi. Juk, tur-but, su žinia bažnyčios dalyvavo tame inkvizicijos teisme 16 teologų ir, išdavus tą barbarišką nuosprendį, pritarė jam lygiai Paryžiaus teologijos fakultetas, kaip Rouen' kanauninkų kapitula, vyskupai iš Lisiex, Avranches ir Contances, opatai iš Fecamp, Jumieges ir Cormeilles ir suvišum kaip 50 teologijos daktarų. Kada Joanna užlipo ant laužo, turėjo ant galvos kepurę su pašiniais velnio ir parašu: „Atskalnė, bedievė ir piktžodžiautoja“ . . .

Dabar jau visam svetui yra zinomu, jog „Orleano Mergelė“ krito auka žiaurios politikos. Joki klerikalų išvedžiojimai neįstengs to biauraus paveiklo uždengti nuo visumėnės akių. Ta pati politika ir šiandien priverčia Vatikaną pripažinti Joanną d'Ark už šventą. Bet dabar, kada Prancuzijoje užgimė nauja evoliucija, kuri butinai nori patraukti su bažnyčia visokius ryšius, ta bažnytinė politika jau per vėlai suskato atitaisyti teologijos klaidą. *Audrupats.*

Nauji rasztai.

Lenkai Lietuvoje. Parašė Dr. Basanavičius, išguldė V. Gintautas; pusl 41. Chicago, Ill. 1903 m.

Tas trumpas piešinėlis savo laiku buvo patalpintas maskoliskame laikraštyje „Novoje Vremia“, kuriame Dr. Basanavičius supažindino maskolių visuomenę su lenkų politika, Lietuvoje, bet kuris ir patiems lietuviams daug šviesos apra-

šomamjam dalyke paplės. Perguldytojas to piešinėlio, p. Gintautas, padaro dar tulas ištraukas iš lenkiškų laikraščių, kuriuose a. a. vyskupas Baranuskas skaudžiai Dr. Basanavičių už tą straipsnį išbare. Iš tos pusės skaitytojas gaus progą apsipazinti ir su vysk. B. politika Lietuvoje, ir kiek jis Lietuvai taja politika padarė blogo, nors tuli ir iškelia jį ant neprieinamos papėdės. Abelnai knygutė gera. Spauda ir apdirbimas teip gi vidutiniškas.

Yvaivos lietuviškos pasakos. Dalis II. Surinko Dr. Basanavičius. Pusb. 335. Chicago, Ill. 1904.

Čion telpa 205 pasakos, kurios visos yra surinktos Kauno gubernijoje, ir iš kurių pusė yra užrašyta Zarasų pavieta, aplink Panemunėlį bei Juzintus, vietinėj rytiečių lietuvių tarmėje. Veik 100 iš tų pasakų yra surinktos per jau pakrikusią draugystę „Žvaigždės“, ir kuri dar daugiau ir dar svarbesnės medegos turėjo surinkusi, bet kuri tapo per vieną tamsų žmogelį sunaikinta ugnimi, mislijant esant anarchistiškais raštais, įvykus apylinkėj kratoms, iš priezasties garsingos judošystės kun. Šereivos, Panemunėlio vikarijaus.

Knyga didžios moksliskos vertės.

Istorija septynių mokintojų. Išleidimas III. Pusb. 152. Plymouth, Pa. 1904.

Tai yra zinomas lietuviams rankius dailių pasakučių, kurias mėgsta žiemos vakarais sau pasiskaityti. Linkimė mėgstantiems skaityti pasakas ją nusipirkti, o nesigailės išleide keletą centų.

Tuojaus reikalingas

yra geras kriaučius, mokantis gerai siuti kelines, kamzoles ir kotus. Jeigu tokis be darbo kur yra, lai kuogreičiausiai atsišaukia pas:

Wm. Matusevyčia,

112 E. Main st. Plymouth, Pa.

Isz visur.

Zinomas pretendentas Ispanijos sosto Don Jaime, sunus Don Karlos, tapė užkviestas per carą į karvedžius. Popiezius jį išleisdamas palaimino, liepdamas daryt viską kas galima, kad tik užstot katalikus, gyvenančius Japonijoje.

Caras surinko iš Mazarusijos visus žabalus banduristus, kuriuos gabena į Rytinę Aziją, idant kaip senovėj giedodami gaivintų kareivių širdyse meilę tėvynės ir smarkiau šaudytų į japonus.

Miestuose Poltavoje, Kremenčuge, Lubene, Konstantinograde, Perejaslavle ir jų pavietuose gubernatorius Urusovas uždraudė gyventojams parodyti policijai mažiausį pasipriešinimą. Kazokų liaudė labai pradeda buti carui neištikimu.

Tiraspolio kalėjime kaliniai pakėlė maištą. Pribuvusi policija vos įstengė sutvarkyti. Tvarkyme, kaip paprastai, darbuosė nagaikos ir rykštės.

Užgynė valdzia pardavinėti atskirus numerius laikraščių „S. Peterburgskaja gazeta“ ir „Kuryer“.

Vyriausias Kaukazo valdininkas aštriai uždraudė vietiniams gyventojams nešioti kokius nebut ginklus. Kaip girdėti kaukazinės gentys, iškilus karei, ruošiasi pakelti revoliuciją.

Caras paliepė Suomijos general-gubernatoriui iš visų vietinių valdinyčių išmesti pavelsius švedišku ir suomišku veikėju, o į jų vietas įstatyti savo ir jo tarnų.

Atsilankė pas popiežių galva sionistų arba, kaip juokdariai vadina, „žydų popie-

zius“, Dr. Herzle. Pijus X labai meilingai jį priėmęs ir raginęs, kad drutintų sionizma.

Macedonijos revoliucionierių vadas, Borys Sarafov, užklausęs Vatikano, ar negalėtų jiems padėti numest turkų jungą. Už tą jis žada pasiduoti Romos bažnyčiai, įsedant Macedonijon uniją.

Anglijoje, provincijoje Kornvalija, užtiko griuvėsiuose kasyklių grudelius radium'o. Iš tos priezasties žemės prekė negirdėtai pabrango, nes priplaukė iš visur jieskotojų tos stebuklingos naugės.

Belgijoje katalikų kunigai sutvėrė naują politiška bažnytinę partiją, kurios galva kunigas Daens nesenei parašė aštrią kritiką priešais popiežiaus Piuso užmanyta „krikščioniška demokratija“.

Armėnijos arcivyskupą Surėmaną caras pavėrė nuo vietos, už nenorėjimą atiduot tūlių bažnyčių turtų į karės fondą.—Antram garsiam armėnų kunigui, Mikului, atėmė kunigystę, už liberališkas tendencijas.

Belgijos karalius Leopoldas paskyrė 100,000 frankų Amerikos laikraštinkams, idant tie jį išgirtų angliškuose laikraščiuose. Mat jis ketina kada Amerikon atsilankyti, tai noris kad jis taptų gerai priimtas.—Atėjo laikai, kad carai pradeda pirkti už pinigus sau opiniją.

Kaip anglų laikraščiai rašo, turtingiausias žmogus ant svieto —yra lordas Rotšildas. Jis turi turtų apie 15,000,000,000 dolerių.

Prancuzijos valdzia susekė naują slaptą politiška partiją „Joyeux Monte en l'Air“, arba „Laimingas oro ratelis“.

Jos sąnariai visi jauni vyrai, turi ant krutinės išdegintus ženklus kardo papuošto laurais. Kiekvienas įstodamas draugystėn prisiekia ant kardo, jog bėgyj 8 dienų jis „pakrikštys“ savo karda kraujuje „buržuazų“.

Susirinkimai.

Mew Yorko „Aušros“ d-stės k. laikys susirinkimą 6 kovo, Draugelio salėj, 7 vakare.

Komitetas.

Extra-suėjimas!

Shenandoah, Pa. 23 k. S. L. A. užkviečia visus sąnarius ant extra-susirinkimo, kur bus svarstoma svarbus dalykai kaslink ateinančio seimo; susirinkti 6 kovos, nedėlioje, 3 popietų, Vilkinsono svetainėj, Main ir Lloyd str. Bus priimami nauji sąnariai.

Sekr. A. Jurevyčius.

Aukos kankintiniams.

Peabody, Mass. ant vestuvių p. Počkaucko:

Mikolas Pačkauckas	25
Baltrus Miglinas	25
Mikolas Klimaitis	50
Kitų smulkesnių per 25 c.	20

Viso 1,20

Philadelphia, Pa. nuo kon. 1,36
Waterbury, Conn. ant vestuvių p. Ukmano:

V. Zubrickas	50
V. Glinskas	50
C. K. iš Naugatucko	25
V. Ukmanas	20
O. Tiriutė	10

Viso 1,55

Buvo \$596,39

Iz viso \$600,50

Aukos mokslaeiviams.

Philadelphia, Pa. nuo kon. 2,00

Buvo \$74,86

Viso \$76,86

Pranešimai.

Antrašyk pranešu lietuviam katalikams linksmą žinią, jog aš, Wanamies „Aušros Vartų“

bažnyčios klebonas, gavęs nuo Hobano pavelijimą, 21 vasario pašventinau stacijas. Tuos puikius Kristaus kankinių paveikslus įtaisė Rutelionis iš Morgintown. Jos prekiuoja \$75,00. Su guodone Rev. J. Servetka, Wanamie, Pa.

Pranešame gentims ir pažįstantiems, jog 15 sausio persikyrė su šia pasaule Lukošius Kunigonis. Velionis paėjo iš Suvalkų gub., Kalvarijos pav., Udrijos par., kaimo Ciebuliškių. Pragyveno ant svieto 77 metus ir paliko moterę, 5 sunus ir 1 dukterę.

Simas, Jurgis ir Jonas — Kunigoniai, Plymouth, Pa.

Pranešame Wilkes Barre, Pa. lietuviams, jog prie vietinės 35 k. S. L. A. susitvėrė liuosa nuo tikėjimiskų paziurų d-stė, po vardu D. L. K. Algirdžio. Kiekvienas lietuvis, sveikas ant kuno ir protiškai, gali prie tos d-stės priguleti. Mokestis: kas mėnuo 50c. Ligoj gaus \$6,00 ant sąvaitės. Posmertinės nebus. Ligonų daboti nereikės. Per du paskutiniu mėnesiu draugai bus priimami be įstojimo mokesties. Toliaus bus pakelta. Susirinkimai atsibūva kas pirmą nedėdienį mėnesio, po Nr. 123 Hazleton, Ave, Wilkes Barre, Pa. 2 po pietų. Komitetas.

Lietuviškas Kriaučius.

Nauja žinia dėl lietuvių Springfield ir apygardės.

Laikau už pareigą praneštie garbingiems tautiečiams, jogei aš po ilgmetiniam tyrinėjimui ir didžiausiam praktikui, galiausiai pradėjau savo dirbtuvę, kurioje išdirbu visokius rubus, didžiausiam išsirinkime, pagal vėliausius modelius už prieinamą prekę. Mano dirbtuvė randasi ant viršaus V. Raugialio saliuo. Reikalaujantieji kreipikites prie savo, žydų darbais nesidžiaugsite. Visi pas J. K. Makaucką, ba tas lietuvis visus puikiai aprėdys.

J. K. Makauckas,
807 E. Washington, st.
Springfield Ill.

Lietuviu tauta

senoveje ir sziadien.

Parašė J. Sliupas, M. D.

(Tęsa.)

mirus Veidavučiui. Naminė karė kiekvienai tautai yra didžiausia nelaimė. Idant šitą mūsų šalį apsaugoti nuo šitos baidios nelaimės, sušauktu jus čionai prieš veidus dievų, idant jie ant mano prašymo apreikštų jums savo valią. Ką jie man teiksis apreikšti kas link busiančios valdžios, rytoj jums apskelbsiu”.

Pabaigęs kalbą, Protenis liepė pas šventą ažuolą atvesti ožį, kurį jis papjovė ant aukos dievams už nuodėmes visos tautos. Diena pasibaigė taikos česnimi. Ant rytojaus vyriausias kunigas apreiskė susirinkusiems, kad valia dievų yra ta, idant iš visos šalies sutverti 12 provincių ir padalinti jas tarp 12 sūnų Veidavučio.

Kryvė potam pašaukęs vyriausiąjį sūnų Veidavučio — Litvo pas šv. ažuolą, liepė jam prisiekti paklusnumą Kryvei ir garbę dievams, ką tas padarė uždėjęs dešinę ranką ant galvos tėvo Veidavučio, o su kaire palytėdamas šv. ažuolą. Tad Kryvė paskyrė jam šalį, nuo Boiko, Nemo, tekančių vandenių iki girių Thansamo. Tai Litvó viešpatavo, ir vardan savo sunaus įsteigė pylį Garto, o jo šalys vadinosi Lietuva. — Kiti padavimai sako, kad tas Litvo gimęs buvęs iš Alanės, buvęs jauniausiu ir tt. Aišku yra, kad Lietuva jau senose gadynėse išsiskirsčiusi buvo ant atskirų šalių po atskirais vadais, ir kad Lietuva nuo senovės buvo pirmutinė tarp kitų skryčių. Rubežiai Lietuvos paženklinai yra Bugu (Boiko) iš pietų, Niamunu iš šiaurės, gire Thansamo (Tansemme, Tamsuma), ažuoline pusčia, nežinia kur gulėjusia. Garto tai senovės Gartenas.

Antru sūnumi Veidavučio buvo Samo, kurs po prisiekos, gavęs esąs šalį tarp vandenių Chrono ir Haalibo, iki upei Skarai, kuri nuskendus ten pačiai Samo gavusi vardą Pergola. Samo pasistatė sau miestą Gailtegarvo. Samo garbinęs dievus labiausiai už kitus brolius. Koznoj šalyje garbėje laikė ažuolines gires, o jose daugybes žalčių dievams ant garbės. Chrono ir Haalibe gal-but jurės ir Aismarės. Gailtegarvo esąs kalnas Galgarbė Samijoje.

Trečias sūnus Sudo gavo seną šalį Venedų, seniaus Lotvanija, vėliaus nuo Sudo vardo Sudavija vadinamą.

Ketvirtas sūnus Nadro gavo šalį tarp upių Skara arba Pergola, Boiko ir Kurteno. Ten pastatė pylį Staindo ir į dalykus turėjo šventąją Romovę.

Tokiu pat budu apdalinti tapė ir kiti sūn: Šalavo, Natango, Barto, Galindo, Varmo, Hoggo, Pomezio ir Chulmo, nuo kurių paeina vardai — Šalavija, Natangija, Bartija, Galindija, Varmija, Hokkerlandija, Pamežanija ir Kelmija. Koznoje iš tų žemių atsirado po sostapylę. Šalavijoje — Ragneda, neva nuo upės Ranga. Natango apsibuvo Honedoje (Balgoje); Barto — mieste Barto, Galindo ant augšto kalno, kur stovėjo pylis Galindo. Varmo turėjo sostapylę Tollo (Tulė), bet mirė dar pirm savo tėvo, palikinas Varmiją savo našlei Ermai, nuo kurios vardas Ermeland paeina. Hoggo įsteigęs miestą Tolko; jis paliko trėjetą dukterių: Mitę, Kadinę ir Pagezanę. Toji Pagezana pasišventė dievams, buvo vaidylute, labai gerbiama

žmonių. Nuo jos pavadinta esanti šalis Pagezanija. Pomezio neturėjo stovios vietos ir gyveno tai čia, tai ten po šėtru. Jo sūnus, tapę rykiais, pasistatė miestus Bisno, Bolto, Veso ir Nargolten. Chulmo pasistatė du miestu — vieną Chulme (Kelmė), kur pats viešpatavó, kitą — Poto, dėl sunaus tokio vardo.

Įvykus dalyboms šalies, nors kiekvienas kunigaikštis apėmė valdžią ant paskirtos jam provincijos, vienok-gi Veidavutis per tulą laiką pasiliko karaliumi ir vyriausiu viešpačiu. Sulaukęs žilos senatvės, jis sykiu su Proteniu susitarė pašvęsti save ant aukos dievams dėl aplaiminimo tautos. Sušaukę į susirinkimą Romovės kunigaikščius ir kitus garbingesnius gyventojus Prusijos, jiedu teip į susirinkusius prakalbėjo:

„Apturėjome nuo dievų paliepiamą apleist šitą svieta ir persikelt į geresnį, idant tenai buti dalyvauninkais amžino džiaugsmo tarp mūsų draugų. Priversti su jumis persiskirti, velyjamė jums išsirinkti karalių, kuris jus gintų nuo visokių priešų, viduryje šalies prilaikytų tiesą, meilę ir sutikimą tarp gyventojų, butų meilus dievams ir paklusnus vyriausiam kunigui. Mylėkite vieni kitus, sunkiuose padėjimuose vienykitės ir padėkite vienas kitam, guodokite Kryvių Kryvaitį, kunigų išrinktą, idant jis kada, nors jus palaimintų teip, kaip dabar mes palaiminame”.

Paskui karštai pasimeldę prie dievų apie gerą ateitę šalies, atsigrįžo į susirinkusius ir gailiais žodžiais atsisveikino su jais. Ant galo, pasiėmę save už rankų ir giedodami šventą giesmę, nuvyko pas laužą, sukrautą šale švento ažuolo, užlipo ant jo ir liepė kunigams jį uždegti. Tuomi tarpu, kada žmonės iš didelio gailėsčio, parpuolę kniupšti ant žemės, garsiai garbstė, dievai apreiskė savo užsiganėdinimą dideliu trenksmu, ir ugnis iš dangaus, perlėkdama per orą, apšvietė kelią, kuriuomi velės šventųjų vyrų persidangino ant augštybių.

Ant to mythiško laužo sudegė vienybė dvasiška ir polytiška senovinės Lietuvos, nes ilgiaus negalėjo išsilaikyti.

Tuojaus imta rinkti naują karalių, bet kilus nesutikimams, karalių išrinkti nepasisėkė, ir todėl Prusai sugrįžo į senovės rėdus, beje į valsčiaus. Renkant vyriausią kunigą, teipogi kilo nesutikimai, ir todėl radosi vyriausi kunigai visose provincijose. Vieni norėjo rinkti Bruteną, brolių pačios Nadro, kiti-gi Apeilį, brolių pačios Litvo. Iš to susivaidijo tuodu broliu, ir syki Nadro, užpultas tarnų Litvo, upėje prigėrė. Litvo už tatai tapė nuvytas nuo šv. ažuolo Romovėj, ir turėjo Romovę savoį šalyj įsitaisyti ir savam Kryvei pridave tam tikrus kunigus. Vienok svarbesnės aukos ėjo į Prusus, ir Kryvių Kryvaičio klausė visur, Lyvai, Kurai, Lietuviai, Žemaičiai, ir pildė jo įsakmes be pasipriešinimo. Gal-but kad šventvietės iš pradžių su stabais vyriausių dievų buvo visuose skryčiuose, bet po valei vyriausias kunigas Romovės įgyjo persvarą ir buvo laikomas už tikrą, teip jog aukos nuo visos tautos buvo dedamos tiktai jo šventvietėje. Vienybė, išnykusi laike vaidų tarp atskirų skryčių jau nebuvo atgal sugražinta, ir kiekviena provincija pradėjo valdytis skyrium, pripažindama tiktai ant savės dorišką valdžią vyriausio kunigo. Tokiu tai budu Prusai vel sugrįžo į valsčiaus rėdus su atskirais viršininkais provincių, kurie prisisavino sau šiek-tiek valdžios, o per tai susimazino valdžia vyriausiojo kunigo, nors viršininkai tur-but ir dabar renkami buvo ant tulo laiko. Tokių budu palengva

svietiška valdžia suvis atsiliuosavo nuo dvasiškos valdžios. Išnykus gi valdžiai vyriausio kunigo, išnyko teipogi ir sąryšys tarp atskirų provincijų Prusijos, išnyko ir galybė Prusų atremti priešus.

Vidurinis sutvarkymas Prusų šalies po Veidavučiui buvo maždaug toks pats kaip ir prieš jį, su tuomi tikslu skirtumu, kad viršininkai provincijų užgriebė dėl savęs dar daugiau valdžios, laike tykos buvo neprigulinčiais nuo niekeno, ištikus gi karei, paklusnus buvo paliepiams vyriausiojo vado ir vyriausiojo kunigo. Svetimtaučiai susilygino su vietiniais gyventojais ir sulietuvėjo, vienok gi savo paėjimo visiškai neuzmiršo, nes net 7 amžiams praėjus nuo Veidavučio viešpatavimo, laike kovų Prusų su Kryževiais, nekurie pajautė savyje tautišką skirtingumą nuo vietinių gyventojų ir laikė už teisingesnį daiktą savo gimtinę parduoti, negu už ją kraują pralieti.

Padavimas apie Veidavutį lygiai kišasi visų lietuviškų genčių, nors labiausiai lyti Prusiją ir Lietuvą; padavimas, regimai, stengiasi išaiškinti kilmę vardų Prusijos provincijų, nors dalybos šalies ant skryčių įvykusios buvo kurkas anksčiau prieš Veidavutį.

Karė tarp Prusų ir Mozurų. Apie 600 m. prasidėjo tarp Prusų Mozurų ilga ir baisi karė, padariusi daug bėdių abiem šalim. Mat tulas Mozuras, užmušęs savo kunigaikštį už meilavimasi su jo pačia, bėgo jieškoti prieglaudos šventoje Romovėje. Tad brolis užmušto kunigaikščio su didele kariūmene netikėtai įsiveržė į Nuodrevius, apėmė Romovę, sudegino vyriausią kunigą su jo tarnais ir visais kunigais, pagavo pas aukurą aną Mozurą ir po baisių kankinimų užmušo jį, o po visą Nuodrevių žemę paplatinęs užmušimus, plėšimus ir deginimus, sugrižo į savo žemę. Sūdiniai ir Sambiai su surinkta ant greitosios kariūmene pradėjo vytis priešus, o pasivyję juos baisiai sumušo. Neužilgo susirinko kareivjai ir iš kitų dalių Prusijos, geisdami įsiveržti jau ir į Mozuriją, bet vyresniejie velyjo atsistatytį pirma šventvietę ir išrinkti kunigus. Tam įvykus, Prusai su didele kariūmene įsiveržė į Mozuriją ir baisiai ją išnaikinę, sugrižo namon. Neilgai trukus, Mozurai baisiai vėl naikino Prusų žemę, atsikeršydami. Toki savitarpiniai užpuolimai ir naikinimai traukėsi per 11 metų. Ant galų galo abi pusi padarė sątaiką. Vienok gi Mozurai, kaipo pradėjusieji karę, turėjo tankiai kelianti į Romovę ir tenai dėti gausias aukas dievams, idant neužtraukti ant savęs jų rustybės: tai gi, matomai, jie tapė apgalėti.

Viešpatavimas Skandinavų. Rusių žemė, pirmą kartą ir vyriausia Lietuvių šalis žinoma vėlesniuose metraščiuose po vardu Zalviai, jau VI-me šimtųjų pradžioje buti beveik vien tik savasčia užpuolikų Skandinavų. Tolesniame laike šitie Skandinavai pagrečium užgriebė daug ir kitų šalių, gulinčių prie Baltųjų jurių, o žinomų derlingumu žemės. Naikinimus Skandinavų teip aprašo Lietuvių dainiai: „Kraštai mūsų šalies buna panašus ant kvietkuoto daržo, bet šitie barzdoti žmogžudės iš užmarės sunaikino tuos dailius kvietkynus“.

Stebėtini yra Skandinavai iš savo godulystės, ir iš drąsių užmanymų. Ant savo lengvų pergų perplaukę jures ir įplaukę į upes, jie plėšė ir naikino paupius. Užpuolę, jie suaugusių žmones žudė, vaikus vedė į savo sodybas, kur juos patino prie savo budo gyvenimo, jaunomis gi mergomis pirkliavo su tolimais rytais. Pajurinės valstijos vakaruose laikė juos už

plėgą Dievo už nuodėmes ir mėgino Dievą permaldauti maldomis, nes priešgynumas netesėjo apveikti anteivius bet juos dar labiau jušino ir aržino.

Danijos karaliai, narsiausi iš valdytojų Skandinavų, jau I amžiuje po Kr. g. užpuldinęs esą ant viso pajurio Baltųjų jurių. Teip sako, Danijos karalius, Froton I, atvykęs ant laivų į Prusų žemę, ir Prusų vadas Trannon kritęs kovoje su Skandinavais, o jo sostapylė, Rotalia, patekusi į rankas Frotono. Potam Frotonas pamušo kitą Prusų valdymierą, Viešpats vardu, o trečio — Gauduvanio — neįveikęs, susiderino, ir vedė už pačią jo dukterį. — Norvegijos valdytojas, Halfdan, teip gi kariavo su Prusais, ir vieną jų vyresninką, Zygotrygą, užmušo, o su duktere kito, Eimunto vardu, apsipačiavo. — III-me amžiuje po Kr. g., Danijos karalius, Frotonas III, atvykęs į Rusnės priemari, baisiai sumušo Prusus ir padalino žemę jų tarp savų šalininkų, vyriausią valdžią palaikydamas savose rankose. Navatna, kad čion randame vadus Prusų su ne lietuviškais vardais, išskiriant: Viešpatį, Gauduvanį, Eimuntą. Ar tai tie vardai tapė suambrinti per svetimžemius, ar gal vadais buvo skandinaviški uzurpatoriai, kurie nesyki, progai pasipynus, tėvynę išdavinėjo priešams. Pirmoje pusėje V-to amž. atsižymėjo savo žmogžudiškomis karėmis su Kuršiais ir Rusjais, Danijos karalius Froton IV.

Stebėtinas daiktas, kad Skandinavų karaliai, užsiiman tiejė plėšimu, o netik paprasti žmogžudės, buvo tasyk labai garbinami; jų žmogžudiškas dėjas apdainuoja bardai ir skaldai, ypačiai gerbiami česnyse.

Apart Skandinavų plėšikų karalių ir paprastų žmogžudiškų gaujų buvo dar tam tikros bendrovės; teip pradžioje krikščionystės bavuosi tokia bendrovė Viduvariai, gyvenantie prie įtakų Vyslos. Kitas toks susidraugavimas vadinosi „Withen“ (Baltieji), kurie gyveno prusiškoje Vitlandijoje ir kitose vietose senoviškos Estijos. Buvo tai susidrauginimas lietuviškų ir skandinaviškų žmogžudžių, kurs rišasi su Vitiniais, Kryziokų rastais Samijoje.

Derlingos lietuviškos žemės, apdirbamos darbščių gyventojų, buvo gausingos visais žemės šiais vaisiais ir tuomi vyliojo Skandinavų gaujas, iš kurių vieni priplėšę ikvalių vėlė grįžo namon, kiti sėdosi tenai gyventi, statydami pylis ir užimdami didelius plotus žemės. Pajuris tarp įtakos Niamuno ir Dauguvos labiausiai vyliojo prie savęs Skandinavus, pas kuriuos jis buvo žinomas po vardu „Ostrogardija“ arba „Austurweg“.

VII amžiuje Žuvėdų karalius, Iwar Widfudm, užmetė savo valdžią ant karaliukų Ostrogardijoje, beje Rusių ir Kuršių žemėse. Iwaro duktė, Audura Diupaugda, Praedinės arba Didzturtė vadinama, tapus jos vyrui užmuštam per tėvą, su sunum Haraldu nubėgo į Rusių žemę ir tenai ištekėjo už karaliuko Ratbarzdžio (Radbard). Iwar, nōrėdamas sugriebti į savo nagus dukterį Audurą ir jos sunų Haraldą, priplaukė su daugybe laivų prie kranto Rusių žemės, bet ištikus vėtrai prigėrė. Mirus Iwarui, Ostrogardijos karaliukai apgarsino savo nepriegulmę.

(Toliaus bus.)

